

УДК [342.951:61](477)

О. С. ПРОНЕВИЧ,*доктор юридичних наук, професор,**головний науковий співробітник центру вивчення проблем адаптації законодавства України до законодавства ЄС юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка***ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ РЕГЛАМЕНТУ (ЄС) 851/2004 ПРО УТВОРЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЦЕНТРУ З ПРОФІЛАКТИКИ ТА КОНТРОЛЮ ЗА ЗАХВОРЮВАННЯМИ: СТАН, ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ**

Охарактеризовано стан, проблеми та перспективи імплементації Регламенту (ЄС) 851/2004 про утворення Європейського центру з профілактики та контролю за захворюваннями. З'ясовано специфіку адміністративної правосуб'єктності новоствореного Центру громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України, здійснено пошук шляхів новелізації вітчизняного законодавства у сфері охорони громадського здоров'я та модернізації відповідного державного механізму.

Ключові слова: охорона громадського здоров'я, епідеміологічний нагляд (спостереження), протидія інфекційним захворюванням, Центр громадського здоров'я.

Pronevych, O.S. (2017), "Implementation of the Regulation (EC) No. 851/2004 establishing a European Centre for Disease Prevention and Control: the state, problems and perspectives" ["Implementatsiia Rehlamentu (EC) 851/2004 pro utvorennia Yevropeiskoho tsentru z profilaktyky ta kontroliu za zakhvoriuvanniamy: stan, problemy i perspektyvy"], *Pravo i Bezpeka*, No. 3, pp. 45–51.

Постановка проблеми. У ч. 1 ст. 25 Загальної декларації прав людини зазначено, що кожна людина має право на такий життєвий рівень, включаючи їжу, одяг, житло, медичний догляд і необхідне соціальне обслуговування, який є необхідним для підтримання здоров'я та добробуту її самої та її сім'ї [1]. Здоров'я як охоронюване державою благо є інтегральним індикатором якості життя і благополуччя особистості, головним ресурсом соціально-економічного розвитку громади та держави. Фахівці наголошують на детермінованості індивідуального здоров'я людини спадковістю, ендогенними чинниками та ситуативною комбінацією зовнішніх процесів і явищ. Ця обставина унеможливує використання параметрів індивідуального здоров'я як підстави для з'ясування усередненого рівня здоров'я популяції або ухвалення управлінських рішень з метою оптимізації умов життя окремих соціальних груп. Тому все більшу увагу привертає феномен громадського здоров'я, що характеризує адаптивність і спроможність окремої спільноти за певних регіональних умов ефективно реалізувати соціальні та біологічні функції, а також забезпечувати кожному досягнення високого рівня індивідуального здоров'я і збереження оптимальної працездатності упродовж максимально можливої тривалості життя. Динамічний стан громадського здоров'я зумовлює необхідність перманентного моніторингу «факторів ризику» (причин, умов і обставин захворювань

інфекційної та неінфекційної етимології) на національному рівні, а також налагодження міжнародної взаємодії профільних інституцій. Передумовою ефективної участі України в європейському співробітництві у сфері громадського здоров'я є виконання зобов'язань щодо імплементації окремих актів *acquis communautaire* та апробації кращих управлінських практик.

Стан дослідження. У вітчизняній науці традиція комплексного дослідження адаптації національного законодавства до законодавства ЄС у сфері охорони громадського здоров'я не сформувалася. Окремі аспекти цієї проблеми прямо чи опосередковано аналізувались у працях фахівців у галузі публічного управління О. В. Безпалько [2], Т. С. Грузевої та В. В. Мельника [3], В. М. Князевича [4], Є. А. Кульгінського [5], Н. О. Рингач [6], Г. О. Слабкого [7] та ін. Однак аналіз їх доробку свідчить про наявність суттєвої лакуни, спричиненої відсутністю чітко артикульованого наукового інтересу до прикладного правового компонента євроадаптаційної діяльності та результатів імплементації (транспонування) окремих актів *acquis communautaire*.

Метою статті є осмислення стану та проблем імплементації Регламенту (ЄС) 851/2004 про утворення Європейського центру з профілактики та контролю за захворюваннями з особливою акцентуацією уваги на з'ясуванні специфіки адміністративної правосуб'єктності новоствореного Центру громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України та пошуком

шляхів новелізації вітчизняного законодавства у сфері охорони громадського здоров'я та модернізації відповідного державного механізму.

Виклад основного матеріалу. Комплексний міждисциплінарний медико-соціальний феномен громадського здоров'я (Public health) постав у контексті пріоритезації протидії інфекційним захворюванням у системі здоровоохоронних заходів. Він об'єктивно зумовлений прагненням публічної влади покращити якість життя населення, усунути перешкоди в доступі до медико-санітарної допомоги, впливати на детермінанти фізичного та психічного здоров'я (поведінкові фактори ризику), налагодити епідеміологічний нагляд (контроль патогену) «за випадками й індикаторами здоров'я». Громадське здоров'я концептуально тлумачиться як «наука і мистецтво профілактики захворювань, продовження життя та зміцнення здоров'я за допомогою організованих зусиль і свідомого вибору суспільства, державних і приватних організацій, громад та окремих осіб» [8, р. 30]. Натомість система громадського здоров'я визначається як комплекс інструментів, процедур і практик, що реалізуються уповноваженими державними та недержавними суб'єктами (управлінським персоналом, лікарями-фахівцями, епідеміологами, медичними мікробіологами, біостатистами, дієтологами, спеціалістами з біоетики та розвитку громад, експертами з комунікації тощо) з метою зміцнення популяційного й індивідуального здоров'я населення, попередження захворювань, збільшення тривалості життя та продовження активного/працездатного віку людини, ствердження здорового способу життя.

У резолюції Європейського регіонального бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я EUR/RC61/R2 до «Європейського плану дій зі зміцнення потенціалу та послуг охорони громадського здоров'я» виокремлено 10 основних оперативних функцій/напрямів громадського здоров'я, а саме: епіднагляд та оцінка стану здоров'я і благополуччя населення; моніторинг і реагування на небезпеки для здоров'я, в тому числі при надзвичайних ситуаціях у сфері охорони здоров'я; захист здоров'я, включаючи забезпечення безпеки навколишнього середовища, праці, харчових продуктів тощо; зміцнення здоров'я, включаючи вплив на соціальні детермінанти та скорочення нерівностей за показниками здоров'я; профілактика хвороб, включаючи раннє виявлення порушень здоров'я; забезпечення стратегічного керівництва в інтересах здоров'я та благополуччя; насичення сфери охорони громадського здоров'я

кваліфікованими кадрами достатньої чисельності; забезпечення стійких організаційних структур фінансування; інформаційно-роз'яснювальна діяльність (адвокація), комунікація та соціальна мобілізація в інтересах здоров'я; сприяння розвитку досліджень у сфері громадського здоров'я для наукового обґрунтування політики та практики [9].

Сучасна вітчизняна проактивна парадигма охорони громадського здоров'я ґрунтується на постулаті щодо необхідності демонтажу застарілої радянської «моделі Семашко» (ґрунтована на «державленні» сфери охорони здоров'я, абсолютизує ліжко-місце як базовий критерій бюджетного фінансування, зорієнтована на лікування нетяжких гострих станів) і визнання особливої соціальної значущості превентивної медицини. Досвід провідних європейських країн свідчить про доцільність першочергового спрямування систем охорони здоров'я на запобігання захворюванням із гарантуванням можливості оперативного лікування патологічних станів. Пріоритетами у сфері громадського здоров'я визнано поширення філософії здорового способу життя (неінфекційними хворобами спричинено 86 % загальної смертності), налагодження епідеміологічного нагляду, підвищення діагностичної спроможності, використання вакцинації як інструмента попередження більшості інфекційних захворювань, комплексну протидію соціально небезпечним хворобам (насамперед ВІЛ/СНІДу, гепатиту С, туберкульозу) тощо. Невирішеність зазначених проблем в Україні зумовлена відсутністю концепції реформування сфери охорони громадського здоров'я, зростанням тягаря подвійних і потрійних захворювань, хронічною кризою бюджетного фінансування тощо. За цих обставин життєво важливе значення має імплементація європейських стандартів охорони громадського здоров'я й інтегрування профільних національних інституцій до європейської системи профілактики та контролю захворюваності.

Ухвала 21 квітня 2004 року Регламенту (ЄС) 851/2004 Європейського Парламенту та Ради ЄС про утворення Європейського центру з профілактики та контролю за захворюваннями була здійснена на виконання пріоритетного обов'язку Співтовариства щодо «захисту та покращення здоров'я людини шляхом профілактики захворювань людини, зокрема інфекційних, а також протидії потенційним загрозам здоров'ю з метою забезпечення високого рівня захисту здоров'я громадян країн – членів ЄС» [10]. Регламентом передбачалась інституціоналізація Європейського центру з профілактики та

контролю за захворюваннями, основною метою якого є «виявлення, оцінка та повідомлення про поточні і надзвичайні загрози здоров'ю людини, спричинені інфекційними захворюваннями» [10]. Частиною 2 ст. 3 Регламенту встановлено, що для досягнення своєї мети Центр повинен: здійснювати збір, упорядкування, оцінювання та поширення відповідних наукових і технічних даних; готувати наукові висновки і надавати наукову та технічну допомогу, включаючи навчання; надавати своєчасну інформацію Європейській комісії, державам – членам ЄС, установам Співтовариства та міжнародним організаціям, що діють у сфері охорони громадського здоров'я; координувати об'єднання мереж європейських організацій, що працюють у рамках мети діяльності Центру; забезпечувати обмін інформацією, експертними знаннями та найкращим досвідом, а також сприяти підготовці та реалізації спільних заходів. Натомість основні обов'язки держав – членів ЄС визначено таким чином: своєчасне надання Центру відповідних наукових і технічних даних; передача Центру будь-яких повідомлень, що надходять до мережі Співтовариства через систему раннього попередження та швидкого реагування; виявлення компетентних організацій і державних експертів у сфері охорони здоров'я, спроможних надавати допомогу Співтовариству в реагуванні на загрози здоров'ю. Особливе завдання Центру полягає в забезпеченні комплексної роботи спеціалізованих мереж нагляду. У Регламенті окремо наголошується, що під час спалаху захворювань невідомого походження Центр до моменту встановлення джерела спалаху повинен діяти за власною ініціативою, а далі передбачено налагодження взаємодії з компетентними суб'єктами на національному рівні або за необхідності на рівні Співтовариства. Центр гарантує нерозголошення отриманої конфіденційної інформації третій стороні, «крім інформації, що повинна бути оприлюднена, якщо обставини цього вимагають, для захисту громадського здоров'я» [10]. Також закріплено формальну вимогу до персоналу та позаштатних експертів щодо дотримання вимог конфіденційності навіть після припинення їхніх повноважень. Водночас у ч. 4 ст. 21 Регламенту встановлено, що «положення винесених Центром наукових висновків щодо передбачуваних впливів на здоров'я в жодному випадку не повинні бути конфіденційними» [10].

Створений у травні 2005 р. Європейський центр з профілактики та контролю за захворюваннями є незалежною інституцією, уповнова-

женою забезпечувати системну протидію інфекційним захворюванням на території держав – членів ЄС, а також взаємодіяти із профільними органами третіх країн. Стрижневим підрозділом Центру є офіс головного вченого, який здійснює адміністрування восьми програм профілактики та боротьби з інфекційними хворобами.

Імплементация Регламенту (ЄС) 851/2004 здійснювалася на виконання вимоги ст. 427 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їх державами-членами, з іншої сторони, щодо адаптації законодавства України до визначених у Додатку ХІІ Угоди актів законодавства ЄС [11], п. 417 Плану імплементации Угоди про асоціацію між Україною та ЄС на 2014–2017 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2014 року № 847-р [12], а також Плану заходів Міністерства охорони здоров'я України з імплементации Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16 грудня 2014 року № 959 [13]. Планом імплементации Регламенту (ЄС) 851/2004 Європейського Парламенту та Ради про утворення Європейського центру з профілактики та контролю за захворюваннями [14], затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2014 року № 1141-р [15], основною метою визначено «утворення Національного (українського) центру громадського здоров'я». Передбачалося, що створення Центру сприятиме конкретизації зон відповідальності й усуненню дублювання функцій органів та установ сфери охорони здоров'я, забезпеченню пріоритетності профілактики захворювань, орієнтації на потреби пацієнта під час надання медичних послуг, наданню рівного доступу до медичної допомоги різних груп населення, урахуванню «впливу використаних ресурсів на кількісні і якісні показники/індикатори здоров'я окремих індивідуумів і суспільства в цілому» [14]. Зауважимо, що імплементация Регламенту повинна була здійснюватися шляхом послідовної реалізації низки правотворчих заходів, а саме: здійснення офіційного перекладу тексту акта українською мовою; комплексного аналізу положень Регламенту та національного законодавства з метою підготовки відповідного проекту нормативно-правового акта; розроблення проекту нормативно-правового акта, направлення його для експертної оцінки ЄС і винесення на громадське обговорення-ухвалення нормативно-правового акта [14].

Необхідність імплементації Регламенту (ЄС) 851/2004 зумовлювалася не стільки закріпленими в Угоді про асоціацію зобов'язаннями України щодо адаптації національного законодавства до актів ЄС, скільки усвідомленням неефективності надмірно децентралізованої системи громадського здоров'я. Восени 2014 року повноваженнями щодо проведення профілактичних заходів і протидії соціально небезпечним захворюванням було наділено відділ громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України, Державну санітарно-епідеміологічну службу України, Державну службу України з питань протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу ті інших соціально небезпечних захворювань, державний заклад «Український центр з контролю та моніторингу захворювань Міністерства охорони здоров'я України», державну установу «Український центр контролю за соціально небезпечними захворюваннями Міністерства охорони здоров'я України», науково-дослідні інститути Національної академії медичних наук України, центри здоров'я на місцях. Окремі функції у сфері громадського здоров'я традиційно реалізують органи місцевого самоврядування та низка центральних органів виконавчої влади.

Імплементація Регламенту (ЄС) 851/2004 розглядалась у контексті розбудови єдиного загальноєвропейського простору громадського здоров'я. Підтвердженням цього є проведення в жовтні 2015 року оціночної місії з питань функціонування національної системи епідеміологічного нагляду за інфекційними захворюваннями за участю експертів Європейського центру контролю за захворюваннями та Генерального директорату Європейської комісії з охорони здоров'я і безпеки харчових продуктів. Оцінка здійснювалася з використанням уніфікованої методики для країн – кандидатів у члени ЄС за такими напрямками: система державного управління у сфері громадського здоров'я; кадрове забезпечення у сфері епідеміології, мікробіології, попередження і контролю за інфекційними захворюваннями; готовність до надзвичайних ситуацій, раннє реагування на надзвичайні ситуації; функціонування мікробіологічних лабораторій; спеціальні програми у сфері громадського здоров'я [16]. Це питання донині перебуває на порядку денному. Так, у липні 2017 року зарубіжні експерти-практики залучалися до пошуку шляхів модернізації національної стратегії епідеміологічного нагляду за інфекційними та неінфекційними захворюваннями [17].

Найвагомішим результатом імплементації Регламенту (ЄС) 851/2004 стала інституціоналізація державної установи «Центр громадсь-

кого здоров'я Міністерства охорони здоров'я України» для «забезпечення здійснення функцій у сфері епідеміологічного нагляду (спостереження)» [18]. Центр було зареєстровано в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань 31 травня 2016 року. Відповідно до п. 1 наказу Міністерства охорони здоров'я України від 18 вересня 2015 року № 604 Центр як окрема юридична особа публічного права є правонаступником 9 реорганізованих шляхом злиття державних закладів, установ і підприємств Міністерства охорони здоров'я України, а також реорганізованих шляхом приєднання 33 державних підприємств та установ Державної санітарно-епідеміологічної служби України. Згідно з п. 1.1 Статуту державної установи «Центр громадського здоров'я» Центр є науково-практичною установою медичного профілю МОЗ України, яка здійснює функції забезпечення, збереження і зміцнення здоров'я населення, проведення соціально-гігієнічного моніторингу захворювань, епідеміологічного нагляду та біологічної безпеки, здійснення групової та популяційної профілактики захворюваності, боротьби з епідеміями, стратегічного управління з питань громадського здоров'я. Водночас Центр визнано «головною науково-дослідною і науково-методичною установою МОЗ України у галузі протидії небезпечним, особливо небезпечним (I–II групи патогенності) та новим інфекційним захворюванням, біозахисту та біобезпеки з проблем епідеміології туберкульозу, проблем особливо небезпечних інфекційних захворювань рикетсійної, арбовірусної та іншої етіології та інфекційних захворювань, керованих засобами специфічної профілактики» [19]. Основне завдання Центру полягає в розвитку національної системи громадського здоров'я шляхом здійснення епідеміологічного нагляду, попередження та контролю неінфекційних хвороб, пропагування здорового способу життя, впливу на основні детермінанти здоров'я, прогнозування й оцінки ризиків, лабораторних досліджень, реагування на пов'язані із загрозами для здоров'я надзвичайні ситуації. Загалом Центр громадського здоров'я повинен забезпечувати реалізацію 10 основних оперативних функцій громадського здоров'я. Зауважимо, що формування Центру громадського здоров'я було суттєво уповільнено внаслідок невирішеності низки організаційно-правових питань (зокрема, тривалий час зберігалася невизначеність щодо перспектив реорганізації Держсанепідслужби України). Нормативно-правове підґрунтя для його остаточної інституціоналізації було

закладено наказом МОЗ України від 3 жовтня 2016 року № 1029 [20].

Характерно, що інституційні заходи з імплементації Регламенту (ЄС) 851/2004 системною новелізацією законодавства не супроводжувалися. Значною мірою це зумовлено переконанням щодо відповідності вітчизняного законодавства у сфері охорони громадського здоров'я вимогам Регламенту [14]. Зміни відбулися лише на рівні окремих підзаконних нормативно-правових актів. Так, постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2015 року № 575 було внесено зміни до Положення про Міністерство охорони здоров'я України щодо реалізації Міністерством функції забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері епідеміологічного нагляду (спостереження) [21]. Державній службі України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів делеговано функції та повноваження Державної санітарно-епідеміологічної служби України (крім функції з реалізації державної політики у сфері епідеміологічного нагляду (спостереження) [22]. Також ухвалено ґрунтовану на європейській стратегії «Здоров'я-2020» Концепцію розвитку системи громадського здоров'я, що передбачає запровадження стратегічного планування розвитку системи на різних рівнях, переорієнтацію медичної галузі від абсолютизації політики лікування захворювань до пріоритетизації профілактичного компонента, обов'язковість урахування інтересів здоров'я під час ухвалення управлінських рішень органами публічної влади, поширення правдивої інформації про детермінанти здоров'я, ствердження моделі здорового способу життя [23]. Вважаємо, що зазначені вище рішення мали переважно спорадичний характер, оскільки не було забезпечено послідовної реалізації запланованих імплементаційних правотворчих заходів (офіційного україномовного перекладу тексту Регламенту донині не зроблено, комплексного аналізу відповідності національного законодавства положенням Регламенту не здійснено, належного публічного обговорення новацій не організовано тощо).

На нашу думку, перспектива покращення організаційно-правового забезпечення модернізації вітчизняної системи громадського здоров'я полягає у вжитті таких заходів:

– забезпеченні імплементації передбачених Угодою про асоціацію актів *acquis* ЄС щодо виробництва, реклами/представлення/презентації та продажу тютюнових виробів, систем якості для пунктів забору крові, а також встановлення стандартів якості та безпеки для донорства,

заготівлі, перевірки, оброблення, консервації, зберігання і розподілу людських тканин і клітин;

– розробці й ухваленні ґрунтованого на європейських правових імперативах реалізації державної політики у сфері охорони громадського здоров'я комплексного законодавчого акта «Про громадське здоров'я» (назріла необхідність легітимізації базових положень людиноцентристської концепції належного адміністрування, закріплення вичерпного переліку уповноважених суб'єктів і визначення їх правосуб'єктності, артикуляції засад здійснення профілактики інфекційних і неінфекційних хвороб, визначення шляхів впливу на соціальні детермінанти громадського здоров'я, модернізації механізмів фінансування, розбудови спеціалізованих інформаційних систем, запровадження дієвого механізму інформування населення про фактори ризику для здоров'я тощо);

– вичерпному розмежуванні відповідальності Міністерства охорони здоров'я України та Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів у сфері охорони громадського здоров'я, що зумовлено існуванням у багатьох випадках конкуруючої компетенції відомств внаслідок делегування їм окремих функцій ліквідованої Державної санітарно-епідеміологічної служби України;

– нормативно-правовому закріпленні координації діяльності органів публічної адміністрації у сфері епідеміологічного нагляду (спостереження) як однієї із засадничих функцій Міністерства охорони здоров'я України, що сприятиме упорядкуванню децентралізованої національної системи охорони громадського здоров'я, раціональнішому використанню ресурсів територіальних громад і налагодженню ефективної міжсекторальної взаємодії (в тому числі шляхом охоплення відособлених санітарно-епідеміологічних служб Міністерства оборони України, Державного управління справами, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України тощо);

– опрацюванні питання щодо посилення інституційної спроможності державної установи «Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України» шляхом надання йому статусу центрального органу виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Міністерством охорони здоров'я України (зумовлено особливою значущістю соціальної місії, складністю організаційної структури, комплексним характером діяльності центру та перманентною взаємодією з Європейським центром з профілактики та контролю за захворюваннями);

– започаткуванні підготовки фахівців за спеціальністю «Громадське здоров'я», що сприятиме покращенню кадрового забезпечення роботи центрів громадського здоров'я;

– розробленні проактивних стратегій і реалізації загальнонаціональних інформаційно-просвітницьких кампаній із попередження інфекційних та неінфекційних захворювань, пропагування здорового способу життя;

– запровадженні державно-приватного партнерства у сфері охорони громадського здоров'я тощо.

Резюмуючи, зазначимо, що імплементація Регламенту (ЄС) 851/2004 здійснюється в режимі «простроченого дедлайну». Наслідком ужитих організаційних заходів стала інституціоналізація державної установи «Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здо-

ров'я України», що об'єднала значну кількість суб'єктів різної функціональної спрямованості. Комплексний характер вирішуваних центром завдань зумовлює необхідність підвищення його інституційної спроможності та налагодження взаємодії з Європейським центром з профілактики та контролю за захворюваннями. Системна новелізація вітчизняного законодавства у сфері охорони громадського здоров'я не здійснювалася. Тому безумовним пріоритетом має стати виконання зобов'язань щодо імплементації актів *acquis* ЄС у сфері громадського здоров'я, підготовка комплексного законодавчого акта про громадське здоров'я, забезпечення координації діяльності уповноважених інституцій, закріплення профілактичної домінанти охорони громадського здоров'я.

Список бібліографічних посилань

1. Загальна декларація прав людини : прийн. і проголош. резолюцією 217 А (III) Ген. Асамблеї ООН від 10 груд. 1948 р. // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 02.07.2017).
2. Основи громадського здоров'я: теорія і практика: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. О. В. Безпалько. Ужгород: Патент, 2008. 322 с.
3. Грузева Т. С., Мельник В. В. Організація контролю за громадським здоров'ям у США та країнах європейського регіону. *Україна. Здоров'я нації*. 2015. № 2. С. 96–103.
4. Князевич В. М., Авраменко Т. П., Короленко В. В. Перспективи розвитку публічного управління у сфері громадського здоров'я України в умовах системних змін. *Вісник Національної академії державного управління при Президенті України*. 2016. № 1 (80). С. 56–65.
5. Кульгінський Є. А. Управління, орієнтоване на здоров'я людини, як нова стратегія в державному управлінні розвинених країн. *Теорія та практика державного управління*. 2015. Вип. 2. С. 274–283.
6. Рингач Н. О. Громадське здоров'я як чинник національної безпеки. Київ : НАДУ, 2009. 296 с.
7. Слабкий Г. О., Миронюк В. І., Качала Л. О. Система громадського здоров'я: бачення Всесвітньої організації охорони здоров'я. Основні оперативні функції громадського здоров'я та їх зміст. *Україна. Здоров'я нації*. 2017. № 3. С. 24–31.
8. Winslow C.-E. A. The Untilled Fields of Public Health. *Science*. 1920. Vol. 51, No. 1306. P. 23–33. DOI: 10.1126/science.51.1306.23.
9. Европейский план действий по укреплению потенциала и услуг общественного здоровья : принят на 62-й сессии Европ. регион. комитета, Мальта, 10–13 сент. 2012 г. / Всемир. орг. здравоохранения, Европ. регион. бюро. 47 с. URL http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0008/171773/RC62wd12rev1-Rus-updated.pdf?ua=1 (дата звернення: 03.07.2017).
10. Регламент № 851/2004 Европейского парламента и Совета Европейского Союза об учреждении Европейского центра по профилактике и контролю заболеваний (Страсбург, 21 апр. 2004 г.) // Право.ru : сайт. URL: <http://docs.pravo.ru/document/view/44436503/50529813/> (дата звернення: 04.07.2017).
11. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : від 27 черв. 2014 р. : ратиф. із заявою законом України від 16 верес. 2014 р. № 1678-VII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (дата звернення: 05.07.2017).
12. Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, на 2014–2017 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 верес. 2014 р. № 847-р // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/847-2014-r> (дата звернення: 05.07.2017).
13. План заходів Міністерства охорони здоров'я України з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС : затв. наказом М-ва охорони здоров'я України від 16 груд. 2014 р. № 959 // Міністерство охорони здоров'я України : офіц. веб-сайт. URL: http://www.moz.gov.ua/docfiles/dn_20141216_0959_dod.pdf (дата звернення: 05.07.2017).
14. План імплементації Регламенту (ЄС) 851/2004 Європейського Парламенту та Ради про утворення Європейського центру з профілактики та контролю за захворюваннями // Міністерство охорони здоров'я

України : офіц. веб-сайт. URL: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/impl_20040421_2004_851eu.html (дата звернення: 05.07.2017).

15. Про схвалення розроблених Міністерством охорони здоров'я України планів імплементації деяких актів законодавства ЄС : розпорядження Кабінету Міністрів України від 26 листоп. 2014 р. № 1141-р // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1141-2014-p> (дата звернення: 06.07.2017).

16. Систему епіднадзора за інфекційними захворюваннями в Україні оцінюють європейські експерти // Урядовий портал : єдиний веб-портал органів виконавчої влади. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=248535968 (дата звернення: 12.07.2017).

17. МОЗ: Українська система нагляду за захворюваннями потребує модернізації та оптимізації // Урядовий портал : єдиний веб-портал органів виконавчої влади. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=250142045&cat_id=244277212 (дата звернення: 14.07.2017).

18. Питання Міністерства охорони здоров'я : розпорядження Кабінету Міністрів України від 2 верес. 2015 р. № 909-р // Урядовий портал : єдиний веб-портал органів виконавчої влади. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248466367> (дата звернення: 15.07.2017).

19. Про утворення державної установи «Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України» : наказ М-ва охорони здоров'я України від 18 верес. 2015 р. № 604 // Аптека.UA : інтернет-изд. URL: <http://www.apтека.ua/article/364127> (дата звернення: 16.07.2017).

20. Про завершення утворення державної установи «Центр громадського здоров'я України Міністерства охорони здоров'я України» : наказ М-ва охорони здоров'я України від 3 жовт. 2016 р. № 1029 // Міністерство охорони здоров'я України : офіц. веб-сайт. URL: http://moz.gov.ua/ua/portal/dn_20161003_1029.html (дата звернення: 17.07.2017).

21. Про внесення змін до Положення про Міністерство охорони здоров'я України : постанова Кабінету Міністрів України від 5 серп. 2015 р. № 575 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/575-2015-p> (дата звернення: 17.07.2017).

22. Питання Державної служби з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів : розпорядження Кабінету Міністрів України від 6 квіт. 2016 р. № 260-р // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/260-2016-p> (дата звернення: 19.07.2017).

23. Про схвалення Концепції розвитку системи громадського здоров'я : розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 листоп. 2016 р. № 1002-р // Урядовий портал : єдиний веб-портал органів виконавчої влади. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249618799> (дата звернення: 19.07.2017).

Надійшла до редколегії 23.08.2017

ПРОНЕВИЧ А. С. ИМПЛЕМЕНТАЦИЯ РЕГЛАМЕНТА (ЕС) 851/2004 ОБ УЧРЕЖДЕНИИ ЕВРОПЕЙСКОГО ЦЕНТРА ПО ПРОФИЛАКТИКЕ И КОНТРОЛЮ ЗА ЗАБОЛЕВАНИЯМИ: СОСТОЯНИЕ, ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ

Охарактеризованы состояние, проблемы и перспективы имплементации Регламента (ЕС) 851/2004 об учреждении Европейского центра по профилактике и контролю за заболеваниями. Определена специфика административной правосубъектности новообразованного Центра общественного здоровья Министерства здравоохранения Украины, осуществлён поиск путей новеллизации отечественного законодательства в сфере охраны общественного здоровья и модернизации соответствующего государственного механизма.

Ключевые слова: охрана общественного здоровья, эпидемиологический надзор (наблюдение), противодействие инфекционным заболеваниям, Центр общественного здоровья.

PRONEVYCH O. S. IMPLEMENTATION OF THE REGULATION (EC) NO. 851/2004 ESTABLISHING A EUROPEAN CENTRE FOR DISEASE PREVENTION AND CONTROL: THE STATE, PROBLEMS AND PERSPECTIVES

The article is focused on understanding the state, problems and perspectives of the implementation of the Regulation (EC) No. 851/2004 establishing a European centre for Disease Prevention and Control, to clarifying the specifics of administrative legal personality of the newly established Public Health Center of the Ministry of Health of Ukraine, finding the ways to modernize domestic legislation in the field of public health protection and modernization of the relevant state mechanism.

It has been established that the institutional measures for the implementation of the Regulation were not accompanied by systematic upgrading of the legislation, changes took place only at the level of certain sub-normative legal acts. The author has emphasized on the priority of fulfilling the obligations regarding the implementation of the EU *acquis* acts in the field of public health, the preparation of a comprehensive legislative act on public health, ensuring the proper coordination of the activities of the authorized institutions, and consolidating the preventive dominant of public health protection.

Keywords: public health protection, epidemiological supervision (surveillance), counteraction to infectious diseases, Center for Public Health.